

Roman Vojtechovský:

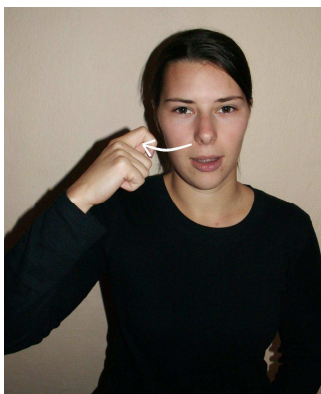
Posunkový jazyk je medzinárodný? Nie!

Raz som sa opýtal mojej mamky, či posunkový jazyk je medzinárodný a mamka mi odpovedala, že áno. Opýtal som sa jej, že prečo. Ona mi odpovedala, že často chodím do sveta na akcie nepočujúcich a bez problémov komunikujem s nepočujúcimi. Na jednej strane mamka mala pravdu, že chodím do sveta na rôzne akcie nepočujúcich, ale na druhej strane si neuvedomila, že vďaka akciám nepočujúcich som sa naučil medzinárodné posunkovanie, ktoré je odlišné od slovenského posunkového jazyka. Napríklad to platí u počujúcich, ktorí chodia do zahraničia na brigádu, pracujú ako au-pair,..., a naučia sa tam cudzí jazyk.

Posunkový jazyk nie je univerzálny, nie je medzinárodný. Je to mýtus. Dokonca ani americký posunkový jazyk nie je rovnaký s britským posunkovým jazykom. Pre príklad uvádzame, že americkí nepočujúci používajú jednoručnú prstovú abecedu a britskí nepočujúci obojručnú prstovú abecedu.

Každý štát má svoj národný posunkový jazyk, napríklad na Slovensku je to slovenský posunkový jazyk, v Čechách je český znakový jazyk, v Nemecku je to nemecký, v ďalších štátoch americký, britský, fínsky atď. V každom štáte je iný posunkový jazyk, nie je univerzálny. **Avšak niektoré posunkové jazyky sú podobné, či príbuzné.** Môžeme to porovnať u hovorených jazykov, napríklad ak hovoríme po slovensky, rozumieme alebo vieme čítať po česky. Napriek tomu, poznanie slovenčiny a češtiny nám vôbec nepomôže pri čítaní maďarského jazyka alebo nemeckého jazyka. Maďarčine by sme rozumeli azda každé sté slovo, napríklad v maďarčine existujú také slová, ktoré my určite rozumieme: kultúra, technológia, pulóver, kabát, sál (v slovenčine šál), blúz (v slovenčine blúzka), paprika,... Táto rovnaká charakteristika platí pre posunkové jazyky na celom svete.

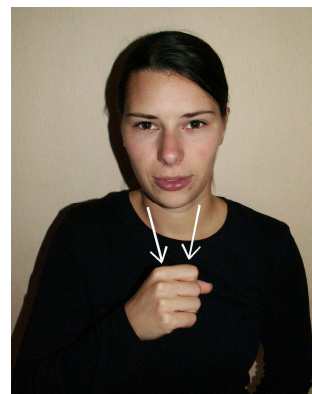
Uvádzame rôzne príklady posunkov:

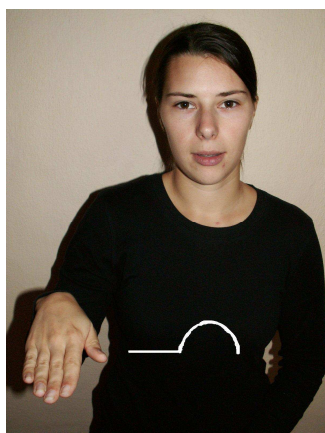
**BUDAPEŠŤ – slovenský
posunkový jazyk
(1.variant)**

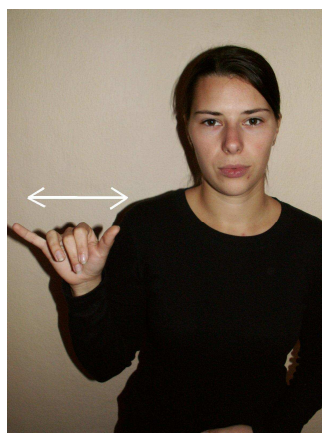
**BUDAPEŠŤ – slovenský
posunkový jazyk
(2. variant)**

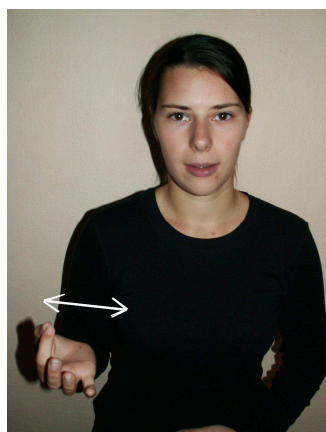
**BUDAPEŠŤ – slovenský
posunkový jazyk
(2. variant)**

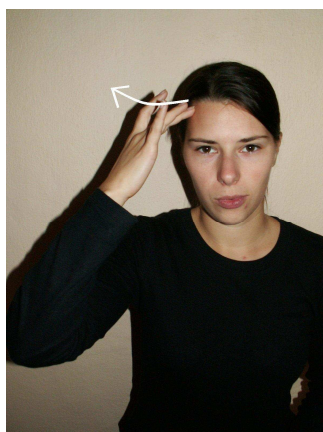
BUDAPEŠŤ – medzinárodné posunkovanie

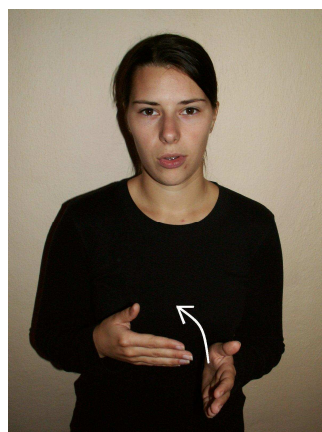
BUDAPEŠŤ – maďarský posunkový jazyk

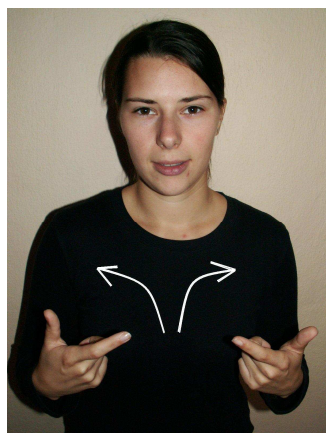
PREČO? - slovenský posunkový jazyk

PREČO? – medzinárodné posunkovanie

PREČO? – český znakový jazyk

VYSVETLIŤ - slovenský posunkový jazyk

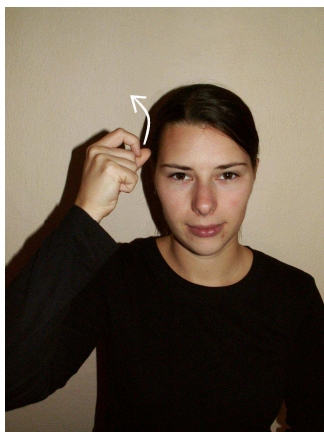

VYSVETLIŤ – americký posunkový jazyk

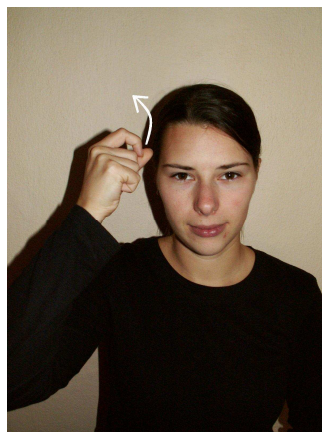

VYSVETLIŤ – medzinárodné posunkovanie

Niekedy sa stane, že pri jednom národnom posunkovom jazyku sú rovnaké komponenty posunku aj v druhom národnom posunkovom jazyku, ale význam posunku je iný. Uvádzame príklady:

**VYMÝŠLAŤ - slovenský
posunkový jazyk**

**CHÁPAŤ, ROZUMIEŤ -
medzinárodné posunkovanie**

**ŠTVRTOK - slovenský
posunkový jazyk**

**PITTSBURGH - americký
posunkový jazyk**

**NEMÔCŤ - slovenský
posunkový jazyk**

**KAPOŠVÁR - maďarský
posunkový jazyk**

Gramatika posunkových jazykov je podobná na celom svete. Podľa skúsenosti Novákovej (2008, in Tetauerová, 2008, s. 26) spoločné vlastnosti v gramatikách národných posunkových jazykov patria: **trojrozmerný priestor** (posunkový priestor, ktorý je ohraničený zhruba rozpaženými laktami, temenom hlavy a pásom), **simultánnosť** (osoba v posunkovom jazyku dokáže vyjadriť naraz dve a viac informácií nad sebou, nie za sebou), **používanie klasifikátorov** (je to tvar ruky, ktorý popisuje a prezentuje skupiny objektov – najčastejšie podľa materiálu, tvaru, veľkosti, umiestnenia, usporiadania, množstva osôb a daného javu), **nemanuálna zložka jazyka** (mimika, pohyby hlavy, očí, úst a pohyby hornej časti trupu) a **základné pravidlá slovosledu** (poradie slov vo vete).

Naopak, každý národný posunkový jazyk má svoju zásobu posunkov – slov, ktoré nie sú vo väčšinou rovnaké.

Existuje aj umelo vytvorený systém posunkov - **medzinárodné posunkovanie** (International Sign). Používa sa hlavne na medzinárodných podujatiach nepočujúcich. Nepočujúci by si na týchto podujatiach nevystačili len s národným posunkovým jazykom, pretože vzájomné porozumenie by bolo sťažené a dochádzalo by k omylom. **Medzinárodné posunkovanie nie je však jazyk. Je to len systém posunkov v medzinárodnom posunkovaní, ktoré pochádzajú častejšie zo slovníka amerického posunkového jazyka. Medzinárodné posunkovanie je závislé na tvorivosti jednotlivých nepočujúcich a je originálne. Pri posunkovaní týmto spôsobom dochádza k miešaniu viacerých posunkových jazykov.**

Zdroj: TETAUEROVÁ, I. *Mezinárodní znakový systém*. Praha : ČKTZJ, 2008. ISBN 978-80-87218-25-9.

Text bol zverejnený v časopise Infonep, 2008, roč. II, č. 11, s. 29-30. ISSN 1337-5679.